

Rússia: subestimar una superpotència pot ser un error fatal

Hi ha qui diu que les espases de la Guerra Freda no s'han embeinat mai del tot però el cert és que la gestió i resolució de la crisi de Crimea s'ha acabat convertint en un estimulant cas d'estudi de les relacions internacionals i ha posat de manifest fins a quin punt Occident hem subestimat una Rússia que des de feia temps venia llençant missatges ben clars a través del seu líder indiscutible, Vladímir Putin, i que es podrien resumir en «Rússia és un participant actiu i independent en l'arena internacional i com altres països posseeix els seus interessos nacionals que cal tenir en compte i respectar».

Amb relació al cas concret al que hem fet referència, aparentment tot es va desencadenar arran de la posada en pràctica de la política de veïnatge de la UE plasmada en un acord de col·laboració amb diversos països de l'antiga URSS i que Ucraïna i el seu aleshores encara president prorús Víktor Ianukòvitx es va negar a firmar per pressions de Rússia. Aquest factor, el de la política de veïnatge i sobretot, la política d'ampliació de la UE, s'ha de tenir molt en compte a l'hora d'analitzar i entendre la reacció i l'actuació de Rússia sobre el terreny a Crimea. Per a Rússia, la UE no representa una institució garant de la seguretat. Ans al contrari, el que realment percep Rússia és que hi ha un lligam molt estret entre l'ampliació de la UE i l'ampliació de l'OTAN. En aquest sentit, una major integració europea representa per aquell país una amenaça greu a la seva seguretat nacional. I la seva seguretat nacional ha estat, és i serà una qüestió prioritària per a Rússia —Putin ha quadruplicat la despesa en defensa, arribant fins al 3,78% del PIB el 2013. Durant la Guerra Freda, les primeres fronteres de l'OTAN amb Rússia eren a 1.000 quilòmetres de Sant Petersburg. Avui són a un centenar. I el punt més proper d'Ucraïna és a 500 quilòmetres de Moscou.

Rússia torna a ser una superpotència a tots els nivells i reclama el seu paper preponderant en el camp de joc de les relacions internacionals i els nous equilibris geoestratègics

La inobservança i ignorància d'aquestes qüestions ha ocasionat un error de càlcul garrafal per a la UE i per a Occident, els quals no esperaven aquesta reacció tan contundent per part de Rússia, i ha acabat desembocant en una crisi internacional de magnituds encara desconegudes on ambdues parts han comès errades molt significatives i on s'hauran d'invertir importants i necessaris esforços per reconduir les relacions. L'error de la UE va ser no entendre que abans de signar un acord amb Ucraïna primer havia de parlar i respectar la posició russa sobre la qüestió. El de Rússia, aprofitar una revolta a Kíev per envair Crimea amb un desplegament militar que ni era legal segons la legislació internacional, ni molt menys necessari perquè no hi havia cap amenaça imminent contra la població ètnicament russa d'aquesta península. La signatura d'un acord de col·laboració entre Bielorrússia i la UE no va suscitar cap tipus de recel per part de Rússia. Però parlar d'Ucraïna i especialment, de Crimea, és una cosa diferent, tal com recordava la investigadora Emmanuelle Armadon al diari *Libération*: «per als russos, Crimea és Caterina II, és el període naval de l'Imperi Rus, és lalta, els palaus imperials, els poemes de Puixkin i les novel·les de Txékhov».

També és cert que res del que ha succeït després del fallit acord de col·laboració entre la UE i Ucraïna ha facilitat que la qüestió es pugui tractar de manera serena i acordada. La revolta iniciada per una part de la població que volia aproximar-se a Europa va ser aprofitada per grups armats d'ultradreta els quals en van agafar el lideratge, provocant una radicalització dels enfrontaments que van arribar a causar morts fins a acabar enderrocant un règim corrupte tot facilitant la instauració d'un nou govern amb forta presència de grups d'extrema dreta i antirussos. I va ser just en aquest precís moment que Rússia va aprofitar per actuar a Crimea. Un gest de força. Un missatge a Occident: som una superpotència amb capacitat militar i a la nostra àrea d'influència geoestratègica i allà on hi hagi població russa implicada, nosaltres actuarem amb fermesa i amb tota la força que sigui necessària per defensar els nostres interessos nacionals.

Durant molts anys, des del desmembrament de la URSS, s'ha cregut o s'ha volgut creure que Rússia s'havia convertit en un país dèbil, tant econòmicament, com políticament, com militarment. El cert però, és que a dia d'avui, Rússia torna a ser una superpotència a tots els nivells i reclama el seu paper preponderant en el camp de joc de les relacions internacio-

nals i els nous equilibris geoestratègics. Occident sovint critica la manera en què Rússia aborda els seus conflictes interns en matèria de terrorisme o exercici de les llibertats públiques però el cert és que sovint també ha estat capaç de cometre flagrants violacions similars i aquesta doble moral irrita profundament Rússia.

La UE ha de tenir ben clar que no es pot seguir construint Europa sense Rússia i per això cal més diplomàcia, més diàleg, més intercanvis econòmics, molta més col·laboració i integració entre Europa i Rússia per tal que no només no es tornin a repetir errors i tensions com les de Crimea, sinó perquè a més, i sense cap mena de dubte, això contribuirà i facilitarà el desenvolupament intern d'una societat russa que assumeixi i visqui plenament els valors democràtics que són comuns a tots els europeus i europees i es puguin consolidar nous espais de participació i exercici dels drets i les llibertats fonamentals a Rússia. Però Rússia no admet lliçons de ningú. Demostrem-li que pot confiar en els seus veïns de l'oest i que fruit de la confiança i col·laboració conjuntes podem obtenir grans beneficis sense renunciar als nostres interessos respectius. I això només passarà quan la comencem a tractar com una igual. Subestimar-la és un error fatal, sobretot per Europa. ◀